

LA DIALÈCTICA COM A DIÀLEG I COM A ÈTICA: GADAMER I LA SEVA INTERPRETACIÓ DEL *FILEB* DE PLATÓ

BERNAT TORRES

Universitat Internacional de Catalunya – SCF

La ponència pretén, d'una banda, exposar i comentar una de les principals lectures contemporànies del *Fileb* de Plató, la realitzada per H. G. Gadamer. De l'altra, aquest comentari ens servirà per revisar la base sobre la qual l'autor alemany planteja inicialment la seva teoria hermenèutica de la interpretació. Com és sabut, *Platos dialektische Ethik*, publicat per primera vegada l'any 1931 i reeditat tres vegades, és l'*Habilitationsschrift* de Gadamer, el qual va ser defensat el 1928 davant de dos dels seus mestres, Martin Heidegger i Paul Friedländer. El llibre es divideix en dues parts, la primera és una discussió sobre la dialèctica platònica i la segona, una anàlisi fenomenològica del *Fileb*. El conjunt del text té la intenció de mostrar la vinculació entre la dialèctica i l'ètica de Plató, és a dir, es pregunta fins a quin punt la dialèctica platònica és una ètica, o dit d'una altra manera, es pregunta per la vinculació entre ontologia i ètica. Aquest projecte s'inscriu en el marc de l'aclariment de l'ètica aristotèlica en la línia iniciada per Werner Jaeger, és a dir, és una lectura del diàleg platònic (i en aquest cas concret del *Fileb*) entès com a precedent d'una ciència ètica tal com es

trobaria en l'obra de l'Estagirita. Segons Gadamer, el problema central al voltant de el qual gira el *Fileb*, encara que no es tracti de forma directa, és el problema ètic, és a dir, la pregunta socràtica pel bé humà. Així doncs, l'objectiu del seu comentari serà el de mostrar la vinculació entre aquesta pregunta i l'element ontològic dominant.

El text de Gadamer es presenta, d'altra banda, com un exercici fenomenològic, és a dir, com un intent d'anar a les coses mateixes en el qual es troben ressonàncies de Husserl, Kierkegaard i, sobretot, de Heidegger. L'any 1989, Gadamer posà de manifest que va ser mentre estudiava i analitzava el *Fileb* platònic que se li va plantejar la problemàtica del que ell anomena la «Sprachlichkeit des Versehens», és a dir, la dificultat de transmetre en el llenguatge del nostre «Lebenswelt» allò que en el text grec es mostra com la pregunta pel bé en la vida humana. Afegeix, a més, contra la filologia de Jaeger, que no és suficient la traducció adequada, sinó que cal transmetre la complexitat intradueïble de nocions com *hedoné* o *phronesis* tal com apareixen en el diàleg platònic. Segons Gadamer, l'hermenèutica no és un mètode per aclarir el procés de comprensió, sinó més aviat un «intent que persegueix aclarir les condicions en què té lloc tota comprensió», sent aquestes condicions la pròpia pre-comprensió de les qüestions, de la qual cal fer-se conscient per arribar a un veritable accés als textos. En certa manera, la tasca de Sòcrates enfront de Protarc en el *Fileb* (o la seva tasca com a interlocutor en altres diàlegs) es pot llegir, des de la perspectiva de Gadamer, com un intent de fer a l'interlocutor conscient del que ja es troba a la pròpia pre-comprensió de la seva posició com a requisit per dirigir-lo cap a la comprensió del bé.

Finalment, pensem que en el projecte gadamerià, hi trobem ressonàncies del que s'ha anomenat «una fenomenologia dramàtica dels diàlegs platònics», la qual també pretén recuperar l'esperit de la lletra platònica fent-la accessible a

les nostres pre-comprensions i visions pròpies. Tal com ho expressa Stanley Rosen, la fenomenologia dramàtica és «La reformulació artística de descripcions fenomenològiques de discursos i fets en el context d'una afirmació unificada sobre la vida bona o filosòfica i, per tant, sobre allò noble com a diferent d'allò innoble. Aquesta afirmació unificada és una interpretació de la vida humana. No és una interpretació ontològicament neutra, o una interpretació que no faci res més que fer explícita una certa naturalesa intencional, de descobriment o hermenèutica, i per tant temporal i històrica, del *Dasein*» (Rosen, *The Limits of Analysis*, 1986: 12-13). La fenomenologia dramàtica com a hermenèutica del diàleg platònic ha estat defensada per autors com Jan Patočka, Stanley Rosen, o el mateix Jordi Sales i pot servir de contrast, o com a complementarietat, per captar les diverses dimensions i sentits de la dialèctica com a diàleg que apareix en els diàlegs platònics.